

PROFESORUL ION IONIȚĂ LA 75 DE ANI

S-a născut la 8 ianuarie 1936, la Pogorăști, un sat din comuna Răuseni, județul Botoșani, aflat pe cursul mijlociu al râului Jijia. Familia, ca de altfel religia și școala, aveau să contribuie într-un mod definitiv la formarea caracterului său moral și intelectual.

După terminarea claselor primare, urmează cursurile Școlii Normale „Vasile Lupu” din Iași. În timpul studiilor are ocazia, ca elev internist, să consulte aproape întreaga bibliotecă a școlii, familiarizându-se astfel cu lucrările lui Nicolae Iorga, A. D. Xenopol, opere trecute la acea dată în indexul cărților interzise de regimul comunist. Totodată, domnul Ioniță manifestă un simț dezvoltat pentru disciplină, ordine și muncă.

Începând cu anul 1954, urmează cursurile Secției de Istorie a Facultății de Istorie-Filologie de la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, pe care le absolvă în 1958. Devine Doctor în Istorie la Universitatea din București, în anul 1982, ca urmare a susținerii tezei cu titlul *Moldova în epoca romană (secolele II–IV e.n.)*, avându-i drept conducători științifici pe profesorii Ion Nestor și Emilian Condurachi.

Proaspăt angajat al Institutului de Istorie și Arheologie din Iași ce funcționa în incinta actualului Palat al Culturii din Iași, conduce săpăturile arheologice de la Trifești, jud. Iași, ale căror rezultate sunt publicate sub titlul *Săpăturile de salvare de la Trifești*, în *Materiale și Cercetări Arheologice*, 8, 1962, p. 733–739.

O adevărată „șansă” – cum o denumește domnia sa –, avea să vină în 1969, când, în calitate de bursier DAAD, cunoaște Școala de arheologie germană prin explorarea bibliotecilor și a institutelor de specialitate din această țară.

Astfel, anul 1969 deschide „perioada germană” din viața sa, alternând cu cea „suedeză” (Academia Regală Suedeză, Stockholm – 1970), „rusă” (Sankt Petersburg – 1974, 1986), „poloneză” (Łódź – 1984; 1986) și „bulgară” (Sofia – 1984). Toate acestea au fost ample stagii de documentare, fapt ce i-a permis să cunoască, din aproape în aproape, pe zone geografice și la fața locului, evoluția civilizației Sântana de Mureș – Černjachov.

Revenind la „perioada germană”, aceasta își va pune amprenta definitiv asupra lucrărilor sale științifice elaborate într-o perioadă în care se bucura de statutul de bursier Humboldt-Stiftung (1969–1970; 1983; 1985; 1988; 1990; 1992; 1995). De asemenea, beneficiază de stagii de documentare la cele mai renumite centre universitare din Germania, cum ar fi Saarbrücken, Bonn, Frankfurt am Main și München. La Saarbrücken, lucrează sub atenta coordonare a celebrului profesor Rolf Hachmann, iar rezultatul acestei prime șederi în Germania se concretizează în studiul *Das Gräberfeld von Independența (Walachei). Zur relativen Chronologie und zu den Bestattungs-*,

Beigaben- und Trachtsitten eines Gräberfeldes der Černjachov – Sântana-de-Mureș – Kultur (Saarbrücker Beiträge zur Altertumskunde 10), Rudolf Habelt Verlag, Bonn, 1971.

Preocupările științifice pentru istoria și arheologia secolelor II–IV p. Chr. se concentrează asupra a trei mari teme: 1. Civilizația dacilor liberi (sec. II–III p. Chr.); 2. Populațiile sarmatice (sec. II–IV p. Chr.); 3. Cultura Sântana de Mureș – Černjachov (sec. III–IV p. Chr.). În cadrul acestor teme, atenția cercetătorului Ion Ioniță se focalizează asupra cronologiei, riturilor și ritualurilor de înmormântare, obiceiurilor de port, tipurilor de construcții, ceramicii și pieselor de import romane etc. Interpretările sale originale se opresc asupra unor categorii de obiecte, din care se remarcă fibulele și piesele de sticlărie. Aceste aspecte au fost surprinse în urma cercetărilor arheologice din așezările și necropolele de la Miorcani, Todireni, Ipotești, Stânca-Ștefănești, Tocileni, Mihălășeni, Pogorăști, Trușești (jud. Botoșani), Nicolina-Iași, Băiceni-Seliște (jud. Iași), Vaslui, Poienești, Siliștea, Tăcuta (jud. Vaslui), Văleni (jud. Neamț).

Întotdeauna Orientul i-a atras pe arheologi, drept pentru care acest miraj s-a concretizat în participarea domnului Ioniță la săpăturile expediției arheologice germane de la Kamid el Loz din Liban, desfășurate în 1972.

Cooptarea sa ca membru al Institutului de Arheologie German, în 1988, îl determina pe colegul său, prof. univ. dr. Dan Gh. Teodor, să afirme următoarele: „pentru activitatea deosebită pe plan internațional unii cercetători ai institutului au fost cooptați ca membri în prestigioase organisme de profil internaționale, onorând astfel și prin aceasta întreaga activitate a Institutului de Arheologie din Iași”¹.

În cadrul Institutului de Arheologie din Iași, profesorul Ion Ioniță a îndeplinit funcția de șef al sectorului de arheologie daco-romană (1981–2004). Din 1990 este conducător de doctorat la Universitatea „Al. I. Cuza” din Iași, iar din 1992 este cercetător științific, gradul I la prestigiosul institut ieșean.

Activitatea de cercetare se ilustrează într-o listă bogată de cărți, studii și articole din care ne reține atenția volumul *Din istoria și civilizația dacilor liberi. Dacii din spațiul est-carpatic în secolele II–IV e. n.*, Editura Junimea, Iași, 1982. Pentru această lucrare domnia sa a fost distins cu premiul „Vasile Pârvan” al Academiei Române (1982).

În cadrul proiectului internațional *Corpus der römischen Funde in europäischen Barbaricum* (coordonator: Römisch-Germanische Kommission din Frankfurt/Main, Germania), colaborează la *Corpus-ul descoperirilor romane din Dacia răsăriteană (exceptând teritoriile incluse în Imperiul roman)*. A fost coordonator și participant la realizarea proiectului *Römische Funde im Gebiet der Sântana-de-Mureș – Černjachov-Kultur (2001–2002)* din cadrul programului internațional *Fritz-Thyssen-Sonderprogramm zum wissenschaftlichen Wiederaufbau in Südosteuropa*. În calitate de autor și consilier de specialitate, din 1998 a făcut parte din colectivul de redacție al lucrării enciclopedice *Reallexikon der Germanischen Altertumskunde (HOOPS²)*, Berlin-New York. O listă completă a lucrărilor domnului Ioniță se regăsește în volumul *Miscellanea Romano-Barbarica. In honorem septagenarii magistri Ion Ioniță oblata*, Ediderunt V. Mihăilescu-Bârliba, C. Hriban, L. Munteanu, Ed. Academiei Române, București, 2006, lucrare apărută drept recunoștință adusă muncii domniei sale. Dar, activitatea creatoare a domnului profesor este completată de o serie de lucrări, elaborate în perioada 2007–2011, după cum urmează:

2007

– *Necropola din secolul al IV-lea d. Hr. de la Rânzești (com. Fălciu, jud. Vaslui) [Das Gräberfeld vom IV. Jh. n. Chr. bei Rânzești (com. Fălciu, jud. Vaslui)]*, în *Acta Musei Tutovensis*, II, 2007, p. 63–69.

– *Barboși – Tirighina (Piroboridava?) après dix-sept décennies depuis l'apparition de la monographie par Gh. Săulescu*, în: V. Sîrbu (Ed.), *Important Sites from the Pre-Roman and Roman Time on the Lower Danube Valley (4th century BC – 4th century AD). Proceedings of the International Colloquium Galați, 10th – 12th of May 2007. Supplementum Istros XIV*, Brăila, 2007, p. 71–80.

– *Prefață la: VI. Vornic, N. Telnov, V. Bubulici, L. Ciobanu, Pruteni. Un centru de olărie dacic din epoca romană (Cercetările din 2001 și 2003)*. Biblioteca de arheologie I, Chișinău, 2007, p. 7–12.

– *Prefață la: V. Ursachi, Săbăoani. Monografie arheologică*, vol. I, Casa Editorială Demiurg, Iași, 2007, p. 9–15.

2008

– *Volker Bierbrauer la 65 de ani*, în *Arheologia Moldovei*, XXX, 2007 (2008), p. 467–476.

– *Siegmar von Schnurbein la 65 de ani*, în *Arheologia Moldovei*, XXX, 2007 (2008), p. 477–484.

¹ D. Gh. Teodor, *Institutul de Arheologie din Iași. Trecut și Present*, în *Arheologia Moldovei*, XXII, 1999, p. 13

2009

– I. Ioniță, M. Mamalaucă, Vl. Vornic (coord.), *Antichitatea târzie în bazinul Prutului. Catalog*, Editura Sfera, Bârlad, 2009.

– *Antichitatea târzie în bazinul Prutului. Un proiect transfrontalier Phare*, în I. Ioniță, M. Mamalaucă, Vl. Vornic (coord.), *Antichitatea târzie în bazinul Prutului. Catalog*, Editura Sfera, Bârlad 2009, p. XIII–XX.

2010

– *Istoria Românilor*, vol. II, Ediția a II-a, revăzută și adăugită, Editura Enciclopedică, București, 2010. Autor al următoarelor capitole (p. 433–469, 481–495, 741–761, 787–817, 876–879, 884–889; total 114 p.):

– *Dacii liberi. Cadrul general.*

– *Dacii liberi din Muntenia.*

– *Dacii liberi din Moldova.*

– *Relațiile dacilor liberi cu romanii, sarmații și cu germanii.*

– *Populația locală în secolul al IV-lea în regiunile extracarpătice.*

– *Sarmații.*

– *Goții.*

– *Sacrificii și înhumări rituale de animale în așezarea dacilor liberi de la Băiceni – Siliște (com. Cucuteni, jud. Iași). [Sacrifices et inhumations rituelles d'animaux dans l'établissement des Daces libres de Băiceni – Siliște, com. de Cucuteni, dép. d'Iași]*, în I. Căndea (ed.), *Tracii și vecinii lor în antichitate // The Thracians and Their Neighbours in Antiquity. Studia in honorem Valerii Sîrbu*, Editura Istros a Muzeului Brăilei, Brăila, 2010, p. 649–659.

– *Un cuptor de olărie din secolul al IV-lea d. Hr. descoperit la Siliștea (com. Iana, jud. Vaslui)*, în *Acta Musei Tutovensius*, V, 2010, p. 191–206.

Demnitatea, pregătirea complexă, extraordinara putere de muncă, precum și exigența științifică exemplară i-au asigurat profesorului respectul din partea colegilor, devenind, totodată, un model pentru tinerii cercetători ai instituțiilor de cultură ieșene, cât și din alte centre de profil ale țării.

La Mulți Ani, stimate domnule profesor!

IOAN IAȚCU